

Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Adres: 43-360 Bystra ul. Jasna 17, tel./fax.: (+48)/033/ 817 14 68; tel. /033/ 818 31 53
e-mail: biuro@pracownia.org.pl, <http://www.pracownia.org.pl>
Konto bankowe: BS Bystra, 15 8133 0003 0001 0429 2000 0001

Bystra, 01.02.2010 r.

**Dyrektor
Tatrzańskiego Parku Narodowego
ul. Chałubińskiego 42a
34-500 Zakopane**

W związku z prowadzonymi przez Dyrektora Tatrzańskiego Parku Narodowego konsultacjami społecznymi w sprawie rozszerzenia terenów udostępnionych na potrzeby narciarstwa w rejonie Beskidu i Pośredniego Goryczkowego na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot wnosi następujące uwagi i wnioski do „Analizy oddziaływania na obszar Natura 2000 udostępnienia narciarskiego rejonu Kasprowego Wierchu poprzez rozszerzenie strefy przeznaczonej dla narciarstwa pozatrasowego” przygotowanej przez TPN.

ASPEKTY FORMALNO – PRAWNE

- I. W pierwszej kolejności należy odnieść się do tego, czy przedsięwzięcie polegające na udostępnieniu części obszaru Tatrzańskiego Parku Narodowego (dalej: TPN), stanowiącego jednocześnie obszar Natura 2000 „Tatry”, wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko równoległej do oceny, która jest wymagana przez art. 6(3) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W „Analizie oddziaływania na obszar Natura 2000 udostępnienia narciarskiego rejonu Kasprowego Wierchu poprzez rozszerzenie strefy przeznaczonej dla narciarstwa pozatrasowego” (dalej zwanej „Analizą...”) stwierdza się, że omawiane przedsięwzięcie nie powinno być traktowane jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko (dla którego może być wymagane sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko). Argumentuje się to tym, że w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. z 2004 r. Nr 257, poz. 2573 z późn.zm.) wskazuje się tylko na „trasy narciarskie”, a omawiane przedsięwzięcie nie stanowi „trasy narciarskiej”, lecz „niezorganizowany teren narciarski (otwarty)”.

Takie potraktowanie sprawy przez Dyрекcję Tatrzańskiego Parku Narodowego wykluczyłoby *de facto* możliwość pełnego udziału społeczeństwa w prowadzonej procedurze, wykluczyłoby także możliwość udziału Regionalnego Dyrektora Ochrony

Środowiska w Krakowie, który jest organem państwowym odpowiedzialnym za obszar Natura 2000.

Uważamy, że dokonana przez Dyрекcję TPN klasyfikacja przedsięwzięcia jest nieprawidłowa.

Przywołane rozporządzenie Rady Ministrów z 2004 r. transponuje do porządku prawnego (choć w niepełny sposób) treść załączników nr I i II do dyrektywy Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Punkt 12 II załącznika do tej dyrektywy wskazuje na „nartostrady, wyciągi narciarskie i kolejki linowe oraz inwestycje towarzyszące”. Komisja Europejska w 2008 r. wydała wytyczne pn. *„Interpretacja definicji niektórych kategorii projektów zawartych w załącznikach I oraz II do Dyrektywy OOS”*. Odnosząc się do ww. punktu 12, w wytycznych nie precyzuje się jego treści, natomiast wskazuje się na to, że zakres i cel dyrektywy 85/337/EWG jest szeroki (a więc należy dokonywać rozszerzających interpretacji przedsięwzięć wskazanych w dyrektywie). Oznacza to, że wyspecyfikowane w dyrektywie nazwy przedsięwzięć są tylko przykładami, a orzekając co do konieczności przeprowadzenia procedury OOS należy kierować się możliwością oddziaływania na środowisko oraz wrażliwością środowiska objętego prognozowanym oddziaływaniem. Stanowisko to wielokrotnie znalazło potwierdzenie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (C-72/95 *Kraaijeveld*, C-227/01 *Komisja przeciw Hiszpanii*, C-435/97 *WWF and others*, C-2/07 *Abraham and others*, C-142/07 *CODA*).

Istotnym zagadnieniem jest to, że poszerzenie terenów udostępnionych narciarstwu należałoby uznać także za powiększenie istniejącego przedsięwzięcia - którym są istniejące trasy narciarskie i nartostrady w rejonie Kasprowego Wierchu. Według informacji podanych na 21 stronie „Analizy...”, **powierzchnia dotychczasowych obszarów narciarskich w rejonie Kasprowego Wierchu wynosi 62 ha, a nowe przedsięwzięcie powiększy ją o kolejne 40 ha, a więc o 64,5 %** (w streszczeniu w języku niespecjalistycznym, na str. 3, mówi się że powierzchnia nowych obszarów wynosi nie 40 ha, lecz 29,2 ha).

W związku z powyższym należy uznać, że **przedmiotowe przedsięwzięcie podlega pod przepisy dyrektywy 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko**. W ślad za powyższym, w prowadzonym postępowaniu koniecznym jest uwzględnienie m.in. takich wymagań dyrektywy, jak konsultacje (uzgodnienia) z organami ochrony środowiska (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska) oraz zapewnienie pełnego udziału społeczeństwa, z prawem do sądu włącznie.

W tej sytuacji należy uznać że **dla realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia konieczne jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach**. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn.zm.) definiując termin „przedsięwzięcie”, wskazuje że jest to „zamierzenie budowlane lub inna ingerencja w środowisko polegająca na przekształceniu bądź zmianie użytkowania terenu” (definicja ta jest odpowiednikiem definicji z dyrektywy 85/337/EWG). We wcześniej obowiązujących przepisach (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska) wskazywano, że przedsięwzięcie musi wymagać jednej z wymienionych w art. 46 ust. 4

POŚ decyzji (którego odpowiednikiem jest art. 72 ust. 1 obecnie obowiązującej ustawy OOS). Wskazanie to zostało celowo usunięte w obowiązujących przepisach, ponieważ stanowiło ono niedozwolone ograniczenie definicji „przedsięwzięcia” zawartej w dyrektywie 85/337/EWG¹.

Zgodnie z art. 59 ust.1 ww. ustawy, realizacja przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (do których zalicza się przedmiotowe przedsięwzięcie) wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, którą (wg art. 61 ust.1) przeprowadza się w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Art. 72 ust. 1 ww. ustawy, wskazujący katalog decyzji których wydanie powinno poprzedzać uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, należy traktować wyłącznie jako przepis porządkujący kolejność uzyskiwania decyzji administracyjnych. Nie można uznać, że sednem tego przepisu jest ograniczenie wymogu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jedynie do tych przedsięwzięć, które będą wymagały uzyskania którejs z decyzji określonych w art. 72 ust. 1 omawianej ustawy. W świetle obowiązującej definicji „przedsięwzięcia” należy podkreślić, że realizacja każdego z przedsięwzięć wymienionych w dyrektywie 85/337/EWG wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach², nawet jeśli nie jest wymagane uzyskanie którejs z decyzji określonych w art. 72 ust. 1 ustawy OOS³. Tylko takie rozwiązanie gwarantuje zgodność z wymaganiami dyrektywy 85/337/EWG.

II. Należy również wskazać na wykładnię celowościową art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przepis ten ma na celu uwzględnienie przekazanych przez Komisję Europejską zastrzeżeń dotyczących nieprawidłowej transpozycji przepisów dyrektywy siedliskowej do prawa polskiego. Nieprawidłowości te dotyczyły sytuacji, w której część przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych była realizowana bez należytego rozpatrzenia kwestii możliwości potencjalnego oddziaływania na obszar Natura 2000.

Przepis art. 96 nakazuje organom administracji, by przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji rozważyły czy przedsięwzięcie z niej wynikające może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000. W tym celu, w określonych przypadkach, konieczne jest zasięgnięcie opinii i/lub uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W sytuacji stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, zapewnia się możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu.

W omawianym przypadku rozszerzenie strefy TPN przeznaczonej dla narciarstwo będzie miało formalną formę Zarządzenia Dyrektora TPN, a nie decyzji administracyjnej.

Wprawdzie art. 96 ww. ustawy mówi tylko o decyzjach, niemniej zapis ten jest nie w pełni zgodny z wymaganiami prawa wspólnotowego, na co wskazał Jerzy Jendrośka w opinii na temat ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,

¹ J. Jendrośka, M. Bar, *Przedsięwzięcia wymagające oceny oddziaływania na środowisko - problemy prawne na tle ustawy z dnia 3 października 2008 r.*, (w:) *Problemy Ocen Środowiskowych*, 2008, nr 4 (43)

² Bar M., Jendrośka J., *Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko a ocena oddziaływania na obszar Natura 2000*, (w:) Pchałem M., Rakoczy B., 2010, *Wybrane problemy prawa ochrony środowiska*

³ *Przewodnik dla Wnioskodawców RPO WZ. Ocena oddziaływania na środowisko po 15 listopada 2008*, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, 2009

udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴. Wskazuje on, że art. 96 powinien być uzupełniony „o przepis nakazujący, by każdy organ czy instytucja publiczna zastanawiała się nad wpływem na obszary Natura 2000 przed jakimkolwiek działaniem nawet gdy nie wymaga ono decyzji regulacyjnej, a w razie stwierdzenia takiego potencjalnego oddziaływania uzgodniły działanie z organem odpowiedzialnym za sieć Natura 2000 (...) Przepis ten wynika z przyjętej przez KE interpretacji dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zgodnie z którą zakresem oceny przewidzianej w tej dyrektywie objęte są również realizowane przez organy administracji przedsięwzięcia nie będące rutynowo przedmiotem kontroli regulacyjnej (tzn. nie wymagające wydania decyzji)”.

W związku z powyższym, mając na celu prowsólnotową wykładnię prawa, należy uznać że **wydanie zgody na przeznaczenie nowych terenów TPN dla narciarstwa – podlega pod wymóg uzgodnienia z RDOŚ oraz wymóg przeprowadzenia pełnych konsultacji społecznych.**

III. W świetle punktów I i II należy wskazać, że treść wyroków krajowych sądów wskazuje na to, że polskie przepisy powinny być interpretowane w sposób zgodny z duchem prawa wspólnotowego. W szczególności należy zwrócić uwagę na następujące przypadki:

1. Prawo należy interpretować w sposób możliwie najpełniej zapewniający zgodność z przepisami UE - orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 29.09.1997 (K 15/97) oraz wyrok TK z 24.10.2000 (K 12/00).
2. „Jeśli w zakresie interpretacji na tle jakiejś dziedziny prawa, objętej prawem wspólnotowym, pojawi się w praktyce polskiej rozbieżność z interpretacją stosowaną w ramach wspólnot europejskich, to w braku wyraźnie odmiennej wskazówki interpretacyjnej rozbieżność ta powinna skutkować przyjęciem interpretacji właściwej w ramach prawa wspólnotowego” – wyrok NSA z 12.02.2001 (V SA 305/00).
3. Sąd krajowy opowiada się za natychmiastowym skutkiem prawa wspólnotowego – wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. (sygn. IV SA/Wa 2319/06).

Warto również zwrócić uwagę na wyrok WSA w Warszawie (sygn. akt III SA/Wa 492/05), w którym wskazano że „w przypadku stwierdzenia niezgodności normy prawa krajowego z normą prawa wspólnotowego sąd krajowy zobowiązany jest do niestosowania sprzecznej ze wspólnotowym porządkiem prawnym normy prawa krajowego. Obowiązek ten dotyczy również innych organów Państwa Członkowskiego, w tym organów administracyjnych. (...) uchybienie temu obowiązkowi stanowi poważne naruszenie prawa wspólnotowego (...) i może stanowić przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej państwa”.

Na ten temat prowsólnotowej wykładni prawa wypowiedział się wielokrotnie Europejski Trybunał Sprawiedliwości. W sprawie C-397/01 *Pfeiffer and others* wskazał na obowiązek zapewnienia zgodności z zasadą pierwszeństwa prawa wspólnotowego prowsólnotowej wykładni prawa krajowego „tak dalece jak to możliwe”. Z kolei w sprawie C-106/77 *Simmenthal SpA* wskazał, że należy zapewnić przeprowadzenie postępowania OOŚ uwzględniając zasadę pierwszeństwa prawa wspólnotowego.

⁴ Jendrońska J., *Opinia o ustawie z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, Kancelaria Senatu, 2008, Opinie i Ekspertyzy OE-87

Wreszcie w sprawie C-106/77 *Simmenthal* orzeczono, że zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego znajduje zastosowanie nie tylko wobec krajowych przepisów o charakterze legislacyjnym, ale także aktów o charakterze administracyjnym.

- IV. Biorąc pod uwagę powyższe sygnalizujemy, iż w przypadku zwiększenia powierzchni terenów udostępnianych narciarzom w rejonie Tatrzańskiego Parku Narodowego, zgłosimy Komisji Europejskiej wystąpienie niezgodności z prawem wspólnotowym. Zgłoszenie to będzie dotyczyło nie tylko tego konkretnego przypadku, lecz całego horyzontalnego wymiaru sprawy. Mowa tu o ograniczeniu art. 96 ustawy OOS tylko do decyzji administracyjnych, o zawężonym katalogu w art. 72 ust.1, a także o nieprzebrnięciu obowiązku przeprowadzenia ocen „habitatowych” dla ustanawianych zadań ochronnych dla parków narodowych. A zatem, realizacja tego jednego przedsięwzięcia uruchomi znacznie większy problem, jakim jest niepełne dostosowanie polskich przepisów do prawa wspólnotowego, które może skutkować nieodpowiednim stosowaniem przepisów dyrektywy siedliskowej oraz dyrektywy 85/337/EWG.

ASPEKTY MERYTORYCZNE – PRZYRODNICZE

- V. Przedstawiona społeczeństwu przez Dyrektora TPN „*Analiza oddziaływania na obszar Natura 2000 udostępnienia narciarskiego rejonu Kasprowego Wierchu poprzez rozszerzenie strefy przeznaczonej dla narciarstwa pozatrasowego*” nie może być uznana za właściwą ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. W szczególności wskazujemy na następujące fakty:

1. „Analiza...” nie przedstawia informacji koniecznych do dokonania właściwej oceny oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W szczególności należy tu wskazać:
 - brak wskazania rodzajów możliwych oddziaływań wraz z określeniem ich prognozowanego natężenia,
 - brak odpowiedniego opisu elementów środowiska objętych negatywnym oddziaływaniem (receptorów), a w szczególności: brak danych na temat stanu populacji gatunków objętych oddziaływaniem, brak informacji na temat integralności obszaru Natura 2000,
 - brak konkretnego opisu prognozowanych skutków realizacji przedsięwzięcia – przede wszystkim w odniesieniu do prawnego wymogu zachowania (bądź osiągnięcia) właściwego stanu ochrony poszczególnych gatunków przyrodniczych oraz w odniesieniu do integralności obszaru Natura 2000 (z uwzględnieniem relacji, funkcji i struktur ekosystemowych),
 - brak wskazania metodologii wnioskowania.
2. „Analiza...” nie uwzględnia oddziaływań skumulowanych, których źródłem będą następujące czynniki:
 - istniejące nartostrady, trasy i szlaki narciarskie oraz istniejąca infrastruktura turystyczna,
 - turystyka piesza i taternictwo,
 - nowe formy uprawiania turystyki narciarskiej, np. snow – kiting,
 - zwiększenie przepustowości kolei linowej na Kasprowy Wierch,

- naturalna sukcesja zmieniająca biotop chronionych gatunków (np. przesuwanie w górę granic występowania kosodrzewiny).

3. W „Analizie...” wskazuje się, że pracownicy Pracowni Badań i Monitoringu TPN opracowali wstępne analizy oddziaływania przyrodniczego związanego z poszerzeniem terenów narciarskich w rejonie Kasprowego Wierchu, w których zawarli negatywną opinię dla tej koncepcji. „Analiza...” komentuje to stwierdzeniem o tym, że *„na obszarze proponowanym do udostępniania nie wykonywano (do 2006 r.) zintegrowanych badań i monitoringu pod kątem ewentualnego oddziaływania narciarstwa pozatrasowego na obszar Natura 2000”*. Po roku 2006, zdaniem autorów „Analizy...”, przystąpiono do regularnego monitoringu flory i fauny.

Powyższe stwierdzenia dyskredytują „Analizę...” z dwóch powodów:

- dokonana w „Analizie...” próba oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na przyrodę, posiłkująca się ograniczonym zakresem danych o istniejących uwarunkowaniach przyrodniczych, jest z góry skazana na niekompletność, ponieważ aktualna pozostaje teza o braku *„zintegrowanych badań i monitoringu pod kątem ewentualnego oddziaływania”*, wobec czego niedopuszczalnym jest stawianie wniosków dopuszczających realizację przedsięwzięcia;
- wskazany monitoring przyrodniczy, realizowany po 2006 r., jest niemiarodajny ze względu na zbyt ograniczony zakres, w związku z czym jest on kwestionowany nawet przez prowadzący ten monitoring Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk; IOP PAN w opinii z dnia 27.02.2009 r. (znak: CA/72-8/2009) dotyczącej zwiększenia przepustowości kolei linowej na Kasprowy Wierch wskazał, co następuje: *„Prowadzony jest co prawda od dwóch lat monitoring przyrodniczy w zakresie oddziaływania kolejki na wybrane elementy środowiska przyrodniczego, ale przynajmniej w zakresie fauny (którym to zakresem zajmuje się nasz Instytut) osiągnięte wyniki są bardzo skromne. Monitoring fauny wykonywany jest na zasadzie obserwacji całorocznych oraz sezonowych akcji liczenia, np. kozic. Monitoring tymczasem powinien włączyć także techniki indywidualnego znakowania i śledzenia osobników (telemetry), co pozwoliłoby na zbadanie reakcji czasowo-przestrzennej zwierząt na ruch turystyczny. Niestety, pomimo kilkakrotnie już wyrażanych moich opinii o konieczności zmiany w monitoringu fauny, do tej pory nie uzyskałem na to żadnej odpowiedzi”*;
- na str. 52 „Analizy...” wskazuje się wprost, że *„W całym obszarze udostępnianym dla narciarstwa miało by się znaleźć 3% obszaru objętego monitoringiem przyrodniczym”*. Oznacza to, że teren objęty zasięgiem negatywnego oddziaływania narciarstwa w rejonie Kasprowego Wierchu oraz okolicznych szczytów – nie jest we właściwy sposób rozpoznany pod kątem przyrodniczym, co de facto uniemożliwia obecnie dokonanie właściwej analizy oddziaływania narciarstwa na przyrodę obszaru Natura 2000 „Tatry”.

4. Przedstawiony w rozdziale 12 „Analizy...” matryca oddziaływań przedsięwzięcia na florę i faunę jest lakoniczna, ogólnikowa i niemiarodajna. W szczególności należy tu wskazać na:

- brak parametryzacji oddziaływań oraz brak parametryzacji w opisie uwarunkowań przyrodniczych;

- stwierdzenia typu „licznie”, „nielicznie”, „sporadycznie”, „dość licznie”, „znaczny”, „znikomy”, „nieznaczny”, „średni”, powinny zostać zdefiniowane (opis metodologii) w sposób umożliwiający dokonanie obiektywnej oceny w możliwie skonkretyzowanej formie.

5. Opis działań minimalizujących, przedstawiony w rozdziale 14 „Analizy...” nie jest poddany ocenie pod kątem racjonalności, adekwatności i skuteczności. Propozycję działań minimalizujących należy bowiem zestawić z tym, że dotychczas podejmowane działania tego typu okazały się nieskuteczne, w wyniku czego stale dochodzi do wzrostu powierzchni nielegalnie penetrowanej przez narciarzy. Należy to skonstatować tezą o tym, że zaproponowane działania minimalizujące mogą się nie sprawdzić w praktyce, co będzie skutkowało znacznie większym penetrowaniem powierzchni TPN przez narciarzy. Bezsprzecznym jest bowiem to, że Dyrekcja TPN nie radzi sobie z problemem i w konsekwencji nie w pełni realizuje cele ochrony Tatrzańskiego Parku Narodowego. Uważamy że niedopuszczalna jest legalizacja bezprawnych zachowań tylko z tego powodu, że służby TPN nie radzą sobie z egzekucją przepisów o ochronie przyrody oraz ustaleń pomiędzy TPN a spółką Polskie Koleje Linowe (o czym jest mowa w dalszej części tekstu).

VI. Wobec powyższego, analiza oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko powinna zostać uzupełniona o takie informacje, jak:

- 1) analiza oddziaływania zostanie przeprowadzona w stosunku do każdego z celów i przedmiotów ochrony (gatunki i siedliska) objętych zasięgiem oddziaływania całości przedsięwzięcia i będzie przedstawiać co najmniej takie kwestie, jak:
 - a) określenie obecnego stanu ochrony (właściwy, nieodpowiedni, zły) danego gatunku lub siedliska, w tym – określenie dynamiki siedlisk i gatunków (w rejonie przedsięwzięcia i w obszarze Natura 2000) oraz określenie wrażliwości receptorów (w odniesieniu do obecnego stanu ochrony na terenie obszaru Natura 2000) na oddziaływania środowiskowe;
 - b) określenie możliwych dróg (scenariuszy) narażenia i oddziaływania oraz oszacowanie natężenia oddziaływania;
 - c) sparametryzowane określenie skutków (z przedstawieniem metodologii parametryzacji) wraz z zaproponowaniem adekwatnych działań eliminujących, minimalizujących i kompensujących;
- 2) analiza przyrodnicza powinna uwzględnić oddziaływania pochodzące zarówno z obecnie istniejącego kompleksu narciarskiego, jak i jego nowo przewidywanych elementów (obszarów przewidywanych do udostępnienia dla narciarstwa);
- 3) dokonana analiza powinna kierować się celami ochrony obszaru Natura 2000 – a w szczególności określać relacje pomiędzy zamiarem realizacji przedsięwzięcia (i związanymi z tym oddziaływaniami) a koniecznością osiągnięcia właściwego stanu ochrony celów i przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 – czyli czy przedsięwzięcie może wpłynąć (a jeśli tak – to w jaki sposób) na proces osiągania właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków przyrodniczych;
- 4) dokonana analiza powinna dać odpowiedź na to, czy poszerzenie terenów udostępnionych narciarstwu może wpłynąć (a jeśli tak – to w jaki sposób) na dynamikę stosunków definiujących kluczowe struktury, funkcje i relacje w ekosystemie;
- 5) przeprowadzone analizy powinny uwzględniać wytyczne przedstawione chociażby w tak powszechnych opracowaniach, jak:

- a) „Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000” (Komisja Europejska, 2002),
- b) Kaszuba M., Shaw K., „Ogólnokrajowy plan zarządzania dla gatunku: cietrzew” (opracowany w 2007 r. i zatwierdzony przez Ministra Środowiska na podstawie art. 57 ustawy o ochronie przyrody),
- c) Building projects in Black Grouse habitats – assessment guidelines (Wöss M., Zeiler H., Sylvia 39 (suppl.) 2003)
- d) „Impact of outdoor winter sports on the abundance of a key indicator species of alpine ecosystems” (Arlettaz R. i in, Journal of Applied Ecology 2008),
- e) “The impact of high-altitude ski-runs on alpine grassland bird communities” (Caprio i in., Journal of Applied Ecology 2007),
- f) “Environmental Impacts of Tourism on the Australian Alps Protected Areas. Judgments of Protected Area Managers” (Harrington i in., Mountain Research and Development 2003).

VII. Rozwój narciarstwa pozatrasowego jest związany z występowaniem znaczących negatywnych oddziaływań na gatunki będące w zasięgu oddziaływania wywieranego przez narciarzy. Ruch narciarski wywołuje u cietrzewi drastyczny wzrost poziomu stresu⁵ (co jest skutkiem niepokojenia i płoszenia przez narciarzy znajdujących się nawet do kilkuset metrów od osobnika), co w konsekwencji prowadzi do zmian ich behawioru, w tym – zmniejszenia rozrodczości. Badania na temat zmiany behawioru cietrzewi w rejonie ośrodków narciarskich przeprowadzono m.in. w Alpach Bawarskich, gdzie zaobserwowano wyraźny spadek liczebności cietrzewi i wykazano związek tego spadku z oddziaływaniami generowanymi przez narciarzy⁶. Przykładem takich badań w Polsce jest m.in. rejon Stogu Izerskiego w Górach Izerskich, gdzie wykazano związek pomiędzy niekontrolowanym rozproszeniem narciarstwa biegowego i zjazdowego poza wyznaczonymi trasami, a wystąpieniem znaczącego negatywnego oddziaływania powodującego (w ciągu 1 roku od zintensyfikowania ruchu turystyczno – narciarskiego) zanik dwóch głównych tokowisk izerskiej populacji cietrzewia⁷, co wraz z innymi skutkami przyrodniczymi można zakwalifikować jako wystąpienie szkody w środowisku.

VIII. Według badań przeprowadzonych w centralnej części Tatrzańskiego Parku Narodowego (Kasprowy Wierch i jego otoczenie) w latach 2001 – 2007⁸, maksymalna liczba tokujących kogutów cietrzewia wahała się od 1 do 3-4 osobników; zagęszczenie to jest niskie, podobnie jak w całych Tatrach, co świadczy o tym iż stan ochrony tego gatunku na obszarze Natura 2000 „Tatry” nie jest odpowiedni i wymaga podejmowania działań

⁵ Arlettaz R., Patthey P., Baltic M., Leu T., Schaub M., Palme R., Jenni-Eiermann S. 2007. *Spreading free-riding snow sports represent a novel serious threat for wildlife*, (w:) Proceedings of the Royal Society B Biological Sciences, 274 (1614): 1219-1224.

⁶ Zeitler A. 2000. *Human Disturbance, Behaviour and spatial Distribution of Black Grouse in Skiing Areas in the Bavarian Alps*, (w:) Cahiers d'Ethologie, 20 (2-3-4): 381-402

⁷ Pałucki A., 2009, *Program działań zapobiegawczych, mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu funkcjonowania kolei gondolowej i nartostrady na rozmieszczenie i liczebność populacji cietrzewi na terenie Stogu Izerskiego oraz zachowanie funkcjonalności korytarza ekologicznego łączącego obszar południowej i południowo – zachodniej Polski oraz Zachodnich Czech poprzez obszary ujęte w sieci Natura 2000 w środkowo – zachodnich Czechach z Karpatami*, ekspertyza wykonana dla potrzeb Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu

⁸ Zwijacz-Kozica T., 2007, *Tokowiska cietrzewi w wysokogórskim środowisku centralnej części Tatrzańskiego Parku Narodowego i ich potencjalne zagrożenie ze strony narciarstwa*, (w:) Ochrona kuraków leśnych. Monografia pokonferencyjna, I Międzynarodowa Konferencja „Ochrona Kuraków Leśnych”, Janów Lubelski

związanych z zapewnieniem ochrony tego gatunku. W latach 2001 – 2007 obszar intensywnego użytkowania narciarskiego poza wyznaczonymi trasami wzrósł z 53 do 130 ha⁹, a więc był dwukrotnie większy od udostępnionych tras narciarskich (68 ha). Przewidywalnym jest, że zniesienie zakazu poruszania się narciarzy poza wyznaczonymi trasami spowoduje jeszcze większy wzrost popularności narciarstwa pozatrasowego i nie ograniczy się jedynie do wyznaczonej strefy. Skoro przy istniejącym zakazie obszar nielegalnej penetracji narciarskiej kształtował się na poziomie 130 ha, to po zniesieniu tego zakazu istnieje ryzyko (graniczące z pewnością), iż popularność dla narciarzy zyskają kolejne tereny, na których ruch narciarski będzie mniejszy niż w nowo udostępnionym obszarze.

- IX.** Uważamy, że dokonana w rozdziale 12 ocena oddziaływania, która w tabelach 5 i 6 niemal wszystkie oddziaływania na poszczególne receptory określa jako „nieznaczne” (cokolwiek to oznacza), jest w nieuzasadniony sposób zbyt optymistyczna. Przede wszystkim, nie uwzględnia ona wszystkich typów siedlisk przyrodniczych, jakie będą objęte zasięgiem oddziaływania. Pominięto bowiem siedliska związane ze środowiskiem skalnym i piargowym: ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* oraz pionierskie murawy na skałach krzemianowych,

Powyższe wynika z faktu, iż oddziaływanie będzie wywierane nie tylko na teren samego zjazdu po naśnieżonym stoku, ale i również po powierzchniach skalno-piargowych. Rozpatrując możliwe oddziaływania nie można się ograniczać tylko do uwarunkowań przyrodniczych dokładnie w rejonie przewidzianym pod udostępnienie, ale powinno się uwzględniać także te rejonu które będą objęte oddziaływaniem wtórnym (w tym przede wszystkim – ruch narciarski poza wyznaczonym terenem). Naszym zdaniem suma poszczególnych skutków przyrodniczych, nawet jeśli wszystkie one będą ocenione w „Analizie...” jako „nieznaczne”, nie oznacza że łączne oddziaływanie całego przedsięwzięcia także będzie nieznaczne. W opinii Stowarzyszenia jest dokładnie odwrotnie: nie dość, że większość oddziaływań przyrodniczych wcale nie jest „nieznaczna” lecz istotna bądź wysoka, to i łączna ocena powinna wskazywać na to, że wystąpią znaczące negatywne oddziaływania zarówno na poszczególne gatunki (na ich stan ochrony), jak i na powiązania ekologiczne (w tym – integralność obszaru Natura 2000).

Uważamy, że ocena oddziaływań na zwierzęta jest rażąco niedoszacowana w „Analizie...”. Należy bowiem pamiętać o już istniejącym negatywnym oddziaływaniu generowanym przez dotychczas istniejący ruch narciarski. **Wzmożenie ruchu narciarskiego, które tym razem będzie już miało charakter „niezorganizowany”, wywoła natężenie znaczącego negatywnego oddziaływania tras narciarskich na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000.**

- X.** Kwintesencją „Analizy...” jest to, że ostateczna decyzja w sprawie możliwości udostępnienia nowych terenów na potrzeby narciarstwa zjazdowego będzie podjęta na etapie późniejszej oceny przeprowadzonej w wyniku monitoringu środowiska przyrodniczego, bowiem w „Analizie...” nie zawarto konkretnych i ostatecznych wniosków o przewidywanym istnieniu lub braku środowiskowych skutków udostępnienia nowych terenów narciarskich na cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Warto w tym miejscu sięgnąć do wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości C-304/05 *Parco Nazionale dello Stelvio*, w którym stwierdza się m.in., że zalecenie w ocenie dalszych prac w celu ustalenia oddziaływania oraz brak dokonania

⁹ Zwijacz – Kozica T., 2007, *Tokowiska...*

wniosków ostatecznych (w tym odłożenie na później doprecyzowania oddziaływań i określenia środków minimalizujących i kompensujących) są przesłankami świadczącymi, że ocena nie jest „odpowiednia” w rozumieniu art. 6(3) Dyrektywy Siedliskowej.

Wobec powyższego, w niniejszej sytuacji należy zastosować zasadę przezorności, stanowiącą jeden z filarów polityki ochrony środowiska, a także wynikającą z art. 174 ust. 2 Traktatu Akcesyjnego¹⁰ oraz z zasady nr 15 Deklaracji z Rio de Janeiro. Zgodnie z tą zasadą, jeżeli w trakcie oceny stwierdzony zostanie brak pewności, co do określonych skutków, to należy przyjąć, że one wystąpią, a wszelkie niepewności dotyczące skutków oddziaływania na środowisko należy interpretować na korzyść środowiska. Bardziej skonkretyzowane sformułowanie tej zasady przyjęto na konferencji w sprawie Zasady Przezorności, która odbyła się w roku 1998 w Wingspread (USA): „Jeśli jakieś działanie może zagrażać środowisku lub ludzkiemu zdrowiu, to środki zaradcze należy podejmować nie czekając na naukowe ustalenie wszystkich zależności między przyczynami i skutkami. Ciężar dowodu powinien spoczywać na tych, którzy podejmują potencjalnie szkodliwe działanie”^{11,12}.

ZADANIA OCHRONNE TPN NA LATA 2010 – 2013

XI. „Analiza...” wskazuje, że poszerzenie terenów udostępnionych dla narciarzy jest zgodne z zarządzeniem Ministra Środowiska z dnia 4 stycznia 2010 r. w sprawie zadań ochronnych TPN na lata 2010 – 2013, którego podpisanie było poprzedzone przeprowadzeniem przez TPN konsultacji społecznych.

Przede wszystkim należy wskazać, że ww. zarządzenie dopuszcza udostępnienie terenu TPN na cele narciarstwa tylko na nartostradach i trasach zjazdowych – co zresztą wskazuje się w „Analizie...” na stronie 15 (w ostatnim akapicie).

W ramach ww. konsultacji społecznych Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot wyraziło wówczas swoje stanowisko (pismo z dnia 22.09.2009 r.) w którym m.in. wskazywało na to, że uwagi wniesione przez Stowarzyszenie do projektu planu ochrony TPN (pismo z dnia 15.06.2009 r.) mają zastosowanie także do projektu zadań ochronnych, który jest przedmiotem konsultacji. Oznacza to, że aktualny był (i jest) wniosek Stowarzyszenia o to, by utrzymać zakaz uprawiania wszelkich form narciarstwa i turystyki rowerowej poza wyznaczonymi trasami i szlakami. Wyrażono także poparcie dla opinii z której wynika, że obecne zagospodarowanie i infrastruktura związana z udostępnianiem nie powinny być rozwijane, a w przypadku gdy jest to niezbędne – może odbywać się wyłącznie przy zachowaniu ustalonych parametrów ilościowo – przestrzennych.

Wyżej wymienione uwagi Stowarzyszenia nie zostały uwzględnione w zarządzeniu Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych TPN na lata 2010 – 2013. TPN (oraz Minister Środowiska) nie przedstawił także informacji o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych w toku konsultacji społecznych.

¹⁰ Więcej na ten temat w: Commission of the European Communities. 2002. Communication from the Commission on the precautionary principle. Brussels 02.02.2000. Com (1) 2000

¹¹ *The Wingspread Statement on the Precautionary Principle*, The Science and Environmental Health Network, January 26, 1998

¹² zob. także: *The Precautionary Principle: Policy and Application*, Report by the UK Interdepartmental Liaison Group on Risk Assessment, 2002

Szczególną uwagę zwraca jednak to, że projekt zadań ochronnych TPN nie został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, co w opinii Stowarzyszenia jest niezgodne z prawem. Pracownia na rzecz Wszystkich Istot podejmie kroki w celu doprowadzenia tego stanu do zgodności z prawem, bowiem jak się okazuje – zadania ochronne wytyczają ramy do realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

Omawiane zagadnienie należy rozpatrywać przede wszystkim w świetle dyrektywy 2001/42/WE o ocenie oddziaływania na środowisko niektórych planów i programów. Istota problemu dotyczy w zasadzie tego, czy dokument w postaci zarządzenia Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronny parku narodowego podlega pod zakres tej dyrektywy.

Kluczowe dla dyrektywy pojęcia określone są w artykule 2 – „Definicje”, a szczególnie zdefiniowanie „planów i programów”, wytyczające zakres przedmiotowy dyrektywy. Zgodnie z tym określeniem, przedmiotem wymagań dyrektywy są plany i programy:

- przygotowywane przez organy administracji szczebla centralnego, regionalnego lub lokalnego w celu ich uchwalenia przez te organy lub przez organy przedstawicielskie,
- których przygotowanie wymagane jest przez przepisy ustawy lub innych aktów normatywnych bądź administracyjnych.

Podkreślić należy, iż dyrektywa nie zawiera definicji samego pojęcia „planu” oraz „programu”, które na tle dyrektywy są nieprecyzyjne ze względu na różną praktykę stosowania dokumentów strategicznych w państwach członkowskich. Co więcej, spodziewać się można, iż Europejski Trybunał Sprawiedliwości zdążył będzie do równie szerokiej interpretacji tych pojęć jak w przypadku interpretacji pojęcia „przedsięwzięcia” na tle Dyrektywy 85/337¹³. Zdając sobie sprawę z tego, autorzy oficjalnych wytycznych do dyrektywy 2001/42/WE („Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”, Komisja Europejska 2008) sugerują, iż określając zakres zastosowania dyrektywy w żaden sposób nie należy kierować się nazwą dokumentu, a raczej jego charakterem. Tak więc, według wytycznych, planem lub programem w rozumieniu dyrektywy jest każdy formalny dokument zawierający wytyczne przyszłego działania niezależnie od jego nazwy.

Na uwagę zasługuje określenie "umocowania prawnego" dokumentu strategicznego wymagającego oceny. Dyrektywa ma bowiem zastosowanie nie tylko do planów i programów, których wykonywanie jest przewidziane przez przepisy ustawowe, czy też szerzej - przepisy powszechnie obowiązujące - ale też i tych, których wykonywanie wynika z przepisów administracyjnych. Wspomniane już wytyczne do dyrektywy wyraźnie wskazują, iż chodzi tutaj o przepisy, które mają charakter oficjalny i są wiążące dla danych organów lub podmiotów, choć niekoniecznie wiążące dla wszystkich innych podmiotów. Chodzi tutaj więc o przepisy wewnętrzne administracji w rodzaju zarządzeń czy uchwał, ale też i przepisy w rodzaju statutów instytucji nie będących organami, ale pełniących zadania lub funkcje publiczne.

W świetle powyższego należy uznać, że **brak przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przed zatwierdzeniem zadań ochronnych dla TPN jest uchybieniem wobec wspólnotowego prawa o ochronie środowiska**. Uchybienie to jak najszybciej powinno być zniwelowane poprzez ponowne wszczęcie procesu związanego z zatwierdzeniem zadań ochronnych. Stowarzyszenie

¹³ Jendrośka J., *Dyrektywa 2001/42/WE o ocenach oddziaływania na środowisko w odniesieniu do programów i planów*, Problemy Ocen Środowiskowych, nr 4(19)2002

podjmie kroki na rzecz ustanowienia obowiązku przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko dla projektów zarządzeń Ministra Środowiska w sprawie ustanawiania zadań ochronnych dla parków narodowych pokrywających się z obszarami Natura 2000.

XII. Wskazujemy, że realizacja omawianego przedsięwzięcia stoi w sprzeczności z zarządzeniem Ministra Środowiska z dnia 4 stycznia 2010 r. w sprawie zadań ochronnych TPN na lata 2010 – 2013. Podkreślenia wymaga to, że wiersz 5 tabeli E w załączniku nr 5 do ww. zarządzenia wskazuje jedynie na „nartostrady i trasy zjazdowe” – a więc wyraźnie nie dopuszcza się tutaj narciarstwa pozatrasowego.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ POLSKICH KOLEI LINOWYCH ZA NIELEGALNE NARCIARSTWO POZA WYZNACZONYMI TRASAMI

XIII. Wykupienie biletu na korzystanie z kolei linowej jest formą zawarcia umowy na przejazd wyciągami i oznacza dobrowolną akceptację regulaminów dotyczących korzystania z wyciągów, kolei, nartostrad i tras narciarskich¹⁴. Zawarcie tej umowy oznacza, że operator kolei linowej – Polskie Koleje Linowe S.A. – odpowiada za nielegalny ruch narciarski poza wyznaczonymi trasami. Powiązanie działalności kolei linowych w rejonie Kasprowego Wierchu z użytkowaniem tras narciarskich wynika również z umowy, o której mowa w następnych punktach.

XIV. Podkreślenia wymaga fakt, że rozwiązanie przyjęte w powyższym punkcie zostało już wypracowane i obustronnie zaakceptowane na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego, gdzie Dyrektor KPN wykazał odpowiedzialność operatora kolei linowej za nielegalny (pozatrasowy) ruch narciarski.

XV. Według §1 umowy z dnia 7 sierpnia 2002 r. zawartej pomiędzy Dyrektorem Tatrzańskiego Parku Narodowego a Prezesem Zarządu Polskich Kolei Linowych, „*TPN udostępnia do użytkowania narciarskiego przez korzystających z kolei linowych PKL w rejonie Kasprowego Wierchu następujące trasy narciarskie i nartostrady*” (po czym wymienia się konkretne trasy i nartostrady). A zatem, PKL ponosi odpowiedzialność za tych narciarzy, którzy skorzystali z kolei linowych PKL, a następnie dopuścili się jazdy poza wyznaczonymi trasami narciarskimi. Niewywiązywanie się PKL z tej umowy powinno skutkować rozwiązaniem umowy bądź rozpatrzeniem sprawy przez sąd cywilny. Według naszej wiedzy TPN dotychczas nie podjął się realizacji takich form działania. Paradoksalnie, to TPN bierze na siebie ciężar odpowiedzialności za zaniedbania PKL, wykorzystując w tym celu publiczne środki finansowe.

XVI. Omawiając ww. umowę należy również wskazać, że według §6 przepustowość kolei powinna być ograniczona w przypadku, gdy ruch turystyczny nie będzie się ograniczał wyłącznie do obszarów udostępnionych. Jeżeli w sezonie zimowym nie udaje się PKL i TPN powstrzymać nielegalnego, pozatrasowego ruchu narciarskiego, to zgodnie z §6 umowy przepustowość kolei powinna być ograniczona do poziomu poniżej 360 osób / godzinę (czego będziemy się domagać w odrębnym postępowaniu administracyjnym).

¹⁴ zob. m.in. w: Krajcer S., Odpowiedzialność za wypadki narciarskie, porównanie z rozwiązaniami austriackimi, (w:) Palestra. Pismo Adwokatury Polskiej, nr 1-2/2007

XVII. Odrębną kwestią jest arogancka postawa PKL prawa wobec przepisów o ochronie przyrody. W jednym z ostatnich folderów reklamowych PKL na okładce umieszcza zdjęcie narciarza jadącego poza trasą narciarską (w tle widać przewidziane do udostępnienia zbocza Pośredniego Wierchu Goryczkowego) oraz hasło reklamowe: „*Zimą na nartach najlepiej z nami!*”. Jest to rażące naruszenie przepisu art. 80 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, w którym wskazuje się, iż „reklama lub inny rodzaj promocji towaru lub usługi nie powinny zawierać treści propagujących model konsumpcji sprzeczny z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności wykorzystywać obrazu dzikiej przyrody do promowania produktów i usług negatywnie wpływających na środowisko przyrodnicze”. Z drugiej strony pokazuje to pewność, jaką ma PKL w kwestii rozstrzygnięcia co do możliwości udostępnienia nowych terenów dla potrzeb narciarstwa zjazdowego.

XVIII. Narciarstwo pozatrasowe („freeridowe”) jest bardzo wygodną formą narciarstwa dla PKL, a więc to w interesie tej spółki jest udostępnienie nowych terenów narciarskich, na których utrzymanie nie trzeba ponosić kosztów. Należy wskazać, że według informacji podawanych publicznie przez TPN, PKL ma problemy prawne z osobami, które wytoczyły zarzuty o złe utrzymanie trasy narciarskiej, które skutkowało wypadkiem. Gdy dodać do tego problemy z małą ilością śniegu na trasach, problemy z kursowaniem kolei linowej, zatłoczenie w górnej stacji kolei – to okazuje się że to freerajdowcy mogą przynieść PKL sporą część zysków. Zakładając, że obowiązkiem Dyrektora TPN jest dbanie o wysoki stan ochrony przyrody, niezrozumiałe jest jego zaangażowanie w działalność na rzecz powiększenia terenów Parku Narodowego udostępnionych dla narciarstwa pozatrasowego. Zdaniem Stowarzyszenia, postawa Dyrektora TPN jest sprzeczna z rolą, do jakiej został powołany. Należy podkreślić, że taki stan jest wypaczeniem zasady „zanieczyszczający płaci”, która oznacza, że podmiot wywołujący negatywne oddziaływania powinien ponosić koszty zapobiegania tym szkodom lub naprawiania ich skutków. Przestrzeganie tej zasady jest prawnym obowiązkiem państw członkowskich Unii Europejskiej.

Należy podkreślić, iż organy administracji państwa polskiego zobowiązane są do nadaniu sprawom przyrodniczym bardzo wysokiego znaczenia, co wynika zarówno z przepisów krajowych, jak i z przepisów wspólnotowych. Zgodnie z Traktatem z dnia 7 lutego 1992 r. ustanawiającym Wspólnotę Europejską, zadaniem Wspólnoty jest popieranie m.in. wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska. Zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska znajduje jednoznaczne potwierdzenie w art. 174 ust.2 TWE, zgodnie z którym polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki stopień ochrony. Z kolei zgodnie z art. 74 ust.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, „ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych”. Obowiązek ten może być wykonywany na wielu płaszczyznach. Jedną z najistotniejszych kwestii jest reglamentowanie dostępu do środowiska przyrodniczego.

Uważamy, że Dyrektor TPN oraz Minister Środowiska powinni stanąć po stronie przyrody, nie ulegając przy tym oczekiwaniom Polskich Kolei Linowych. Konsekwentnie do tego, Minister i Dyrektor powinni podjąć wszelkie kroki mające na celu ograniczenie narciarstwa pozatrasowego. Wiąże się to z koniecznością pociągnięcia PKL do odpowiedzialności za promocję tej formy narciarstwa oraz wieloletnie dopuszczanie do jej rozwoju.

PODSUMOWANIE

Podsumowując niniejszy dokument, wnosimy następujące wnioski:

1. Powiększenie terenów udostępnianych dla narciarzy o 64,5 % na terenie parku narodowego i obszaru Natura 2000 należy traktować jako przedsięwzięcie wchodzące w zakres dyrektywy 85/337/EWG. Oznacza to, że jego realizacja powinna być poprzedzona wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przeprowadzeniem oceny oddziaływania na środowisko, która powinna obejmować m.in. uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz pełny udział społeczeństwa.
2. Przedłożona przez Dyrektora TPN do konsultacji społecznych analiza skutków przyrodniczych przedmiotowego przedsięwzięcia nie może być uznana za ocenę właściwą w rozumieniu art. 6(3) dyrektywy siedliskowej. Jest to dokument pozbawiony wymaganych walorów merytorycznych, który jest lakoniczny we wnioskach i nie podaje metody podania tychże lakonicznych wniosków. Jako dokument o nieodpowiedniej jakości, nie może on stanowić podstawy do podjęcia decyzji (zarządzenia Dyrektora TPN) o udostępnieniu terenów TPN dla narciarstwa pozatrasowego.
3. Przedsięwzięcie jest niezgodne z zarządzeniem Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych TPN na lata 2010 – 2013. Odrębną kwestią jest to, że zarządzenie Ministra Środowiska winno być poprzedzone strategiczną oceną oddziaływania na środowisko, przede wszystkim – na obszar Natura 2000.
4. Odpowiedzialność za dotychczasowy ruch narciarzy poza wyznaczonymi trasami ponosi PKL, ponieważ dopuszcza i promuje tę formę narciarstwa, wbrew przepisom prawa i wbrew ustaleniom zawartym w umowie pomiędzy PKL a TPN.
5. Niedopuszczalnym jest, by Dyrektor TPN podejmował się legalizacji zaniedbań PKL – powinien on raczej wyegzekwować odpowiedzialność PKL za klientów kolei linowych, którzy jeżdżą poza trasami, powodując tym samym znaczące negatywne skutki przyrodnicze w siedliskach i gatunkach podlegających prawnej ochronie.
6. Rozwój narciarstwa pozatrasowego w środkowej części TPN spowoduje wystąpienie znaczących negatywnych oddziaływań na cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na jego integralność. Wobec tego, niedopuszczalne z prawnych i przyrodniczych powodów jest zezwalanie na przedsięwzięcie polegające na udostępnieniu narciarzom kolejnych 40 ha Tatrzańskiego Parku Narodowego (które jest de facto powiększeniem istniejącego przedsięwzięcia, tj. tras narciarskich i wyciągów w rejonie Kasprowego Wierchu).

Informuję, iż Pracownia na rzecz Wszystkich Istot podejmie wszelkie możliwe kroki prawne na rzecz niedopuszczenia do udostępnienia nowych terenów Tatr na cele narciarstwa zjazdowego oraz rozwoju innych inwazyjnych form turystyki. W przypadku wyłączenia przedsięwzięcia z procedury OOS, Pracownia powiadomi Komisją Europejską oraz Komisję Petycji Parlamentu Europejskiego. Przypominam, iż niniejsza sprawa ma wymiar horyzontalny, obnaża ona bowiem niepełne dostosowanie polskiego prawa do przepisów wspólnotowych. W przypadku przeznaczenia nowych terenów TPN dla uprawiania narciarstwa pozatrasowego, ujawni się aspekt braku strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (ocen habitatowych) dla zarządzeń ustanawiających zadania ochronne dla parku narodowego pokrywającego się z obszarem Natura 2000, ujawni się także sprawa ograniczenia wymogu przeprowadzenia ocen habitatowych jedynie do przedsięwzięć, których realizacja wymaga uzyskania decyzji administracyjnych. W konsekwencji spowoduje to

roszczenia Komisji Europejskiej wobec konieczności kolejnych zmian w polskich przepisach o ochronie środowiska.

Zwracam również uwagę, iż po wprowadzeniu przepisów o szczególnych zasadach odpowiedzialności funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa, przedmiotowa sprawa również będzie mogła podlegać pod regulacje opisane odpowiednią ustawą.

Otrzymują:

1. Commission of the European Communities, Environment Directorate – General, Directorate A: Communication, Legal Affairs & Civil Protection, ENV.A2. Infringements, B-1049 Brussels, Belgium
2. Minister Środowiska, Departament Ochrony Przyrody, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
3. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
4. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie, ul. Smoleńsk 29-31, 31-112 Kraków

Zgodnie z reprezentacją

Radosław Ślusarczyk